INSTITUTET FOR HISTORIE OG SAMFUNDSØKONOMI

BERETNING OM VIRKSOMHEDEN I 1956

INSTITUTETS LEDELSE

Institutets styrelse består i henhold til grundbestemmelserne af lærerne i historie og samfundsøkonomi ved Københavns Universitet samt chefen for Det statistiske Departement tillige med et mindre antal valgte medlemmer.

Styrelsen har i 1956 fået tre nye selvskrevne medlemmer, *Erik Hoffmeyer,* som udnævntes til lektor i nationaløkonomi ved Københavns Universitet i januar 1956, *John Vibe-Petersen,* der blev lektor i nationaløkonomi ved Københavns Universitet i august 1956 og dr. phil. *Fridlev Skrubbeltrang,* som i april 1956 tiltrådte lektoratet i landbohistorie ved Københavns Universitet. Lektor *Kjeld Winding* fratrådte med udgangen af november 1956 sin lærerstilling ved Københavns Universitet og dermed Institutets styrelse.

Ved udgangen af 1956 bestod styrelsen af følgende:

Rigsarkivar Svend Aakjær.
Lektor, dr. phil. Erik Bach.
Professor, dr. phil. Povl Bagge.
Fhv. nationalbankdirektør C. V. Bramsnæs.
Professor, dr. phil. Aksel E. Christensen.
Fhv. departementschef E. Cohn.
Fhv. indenrigsminister Bertel Dahlgaard, M. F.
Professor, dr. phil. Astrid Friis.
Professor, dr. phil. A. Hald.
Professor, dr. phil. Sven Henningsen, næstformand og kasserer.
Lektor Erik Hoffmeyer.
Professor, dr. polit. Carl Iversen.
Lektor, dr. phil. Arne Jensen.
Fhv. minister Aksel Larsen, M. F.
Fhv. rigsarkivar, dr. phil. Axel Linvald.
Lektor P. E. Milhøj.

Departementschef C. Ulrich Mortensen.
Professor, dr. polit. Poul Nørregaard Rasmussen.
Professor H. Winding Pedersen.
Professor, dr. oecon. Kjeld Philip, formand.
Professor, dr. jur. & phil. Alf Ross.
Professor K. Skovgaard.
Lektor, dr. phil. Fridlev Skrubbeltrang.
Professor Kaare Svalastoga.
Kontorchef, lektor P. P. Sveistrup.
Lektor John Vibe-Petersen.
Generalsekretær i Nordisk Råd, cand. mag. F. W. Wendt.
Professor Poul Winding.
Professor, dr. polit. & oecon. F. Zeuthen.

Forretningsudvalget bestod indtil marts måned i 1956 af formanden, professor *F. Zeuthen,* næstformanden og kassereren, professor *Sven Henningsen,* professor *Carl Iversen* og fhv. rigsarkivar *Axel Linvald.* På styrelsesmødet i marts 1956 fratrådte professor Zeuthen formandshvervet efter 8 års virke. I stedet valgtes professor *Kjeld Philip.* På samme styrelsesmøde vedtoges det at udvide forretningsudvalget med et femte medlem, professor *Povl Bagge,* samt at indvælge rigsarkivar *Svend Aakjær* i styrelsen. Tilsynet med det daglige arbejde er i 1956 ført af Institutets sekretær, cand. polit. *Erling Olsen.*

»ØKONOMI OG POLITIK«

Institutets kvartalsskrift »Økonomi og Politik« blev i 1956 redigeret af *Sven Henningsen* og *Poul Winding* indtil juni 1956, hvorefter redaktionen er varetaget af Poul Winding alene. Oplaget har været 2700 eksemplarer og abonnementsprisen 8 kr. (for studerende 5 kr.). »Økonomi og Politik« er i årets løb blevet udvekslet med udenlandske tidsskrifter, ligesom det også efter anmodning tilsendes en række danske institutioner.

»*Economic Conditions in Denmark*«, et engelsk resumé af »Økonomi og Politik«s danske konjunkturoversigt, er blevet udsendt til danske repræsentationer i udlandet samt til 80 udenlandske, historiske og økonomiske institutioner, biblioteker m.v.

DET HISTORISKE ARBEJDE

Institutets prishistoriske arbejde er blevet fortsat i 1956 under ledelse af professor, dr. phil. *Astrid Friis* og med universitetsadjunkt *Kristof Glamann,* cand. polit. *Erling Olsen* og cand. mag. *Edit Rasmussen* som medarbejdere. Manuskriptet til værkets første bind omfattende en redegørelse for

pengevæsenet, mål og vægt samt en fremstilling af de københavnske torvepriser, priscouranter samt brød-, kød- og øltakster forelå ved årets udgang i engelsk oversættelse på nær ganske få afsnit, og størstedelen af tabellerne fandtes i korrektur fra trykkeriet.

Undersøgelsen af dansk kvægeksport i det 16. og 17. årh., som foregår under ledelse af professor, dr. phil. *Astrid Friis* og udføres af mag. art. *Svend Ellehøj*, er blevet fortsat i 1956. Arbejdet har især koncentreret sig om de enkelte eksportforretningers udvikling. Ved hjælp af toldregnskaberne, specielt Gottorpregnskaberne, og gennem et omfattende studium af topografisk og personalhistorisk litteratur samt forskellige trykte og utrykte kilder er det lykkedes at identificere ca. 400 af de ca. 500 købmænd, undersøgelsen omfatter. Ca. 70 er usikre, og af de resterende 30 – mindre – købmænd savnes ethvert spor. Foruden disse resultater har undersøgelsen givet en mængde oplysninger af betydning for forståelsen af købmændenes virksomhed og sociale stilling. Der er i kladde udarbejdet en statistisk oversigt over de enkelte forretningers udvikling.

Mag. art. *Svend Erik Stybe* har i 1956 fortsat sit arbejde med undersøgelsen over Frederik Dreier med særligt henblik på hans forfatterskab. Ved årets udgang var de egentlige undersøgelser stort set afsluttede og selve afhandlingen ved at blive udarbejdet i sin endelige form. Afhandlingen er blevet inddelt i fire hovedafsnit. Det første indeholder en fremstilling af Dreiers udvikling. Magister Stybe søger her at give en psykologisk begrundelse for, at den ganske unge Dreier kom i et så voldsomt modsætningsforhold til alle dominerende åndsstrømninger i Danmark omkring 1848. Det andet afsnit handler om den sociale problemstilling, Dreier stod overfor i Danmark omkring Treårskrigen. Det tredje og længste afsnit indeholder en systematisk gennemgang af Dreiers filosofi på grundlag af hans produktion efter 1851 både den trykte del og den del, der kun forligger i manuskripter. Det fjerde afsnit handler om Dreiers forhold til den tids arbejderbevægelse afspejlet i hans virksomhed indenfor »Foreningen til Arbejdsklassens Vel«.

DET ØKONOMISKE ARBEJDE

Lektor ved Københavns Universitet, cand. polit. *Erik Hoffmeyer* har i 1956 afleveret manuskriptet til sin undersøgelse over »Dollarknaphed og valutakonvertibilitet«.

Lecturer i landbrugsøkonomi ved University of Nottingham, cand. polit. *Knud Rasmussen* har i 1956 fortsat sin analyse af forrentningsprocenterne i Landøkonomisk Driftsbureaus regnskabsmateriale.

Bibliotekar ved Det kongelige Bibliotek, cand. polit. *Knud Erik Svendsen* har i 1956 forsat sin undersøgelse over de økonomiske ideers udvikling

i Danmark i det 19. århundrede. Cand. polit. Knud Erik Svendsen har i årets løb udarbejdet en bibliografi for perioden og drevet omfattende litteraturstudier.

ARBEJDET MED INTERNATIONALE FORHOLD

Institutet har i 1956 udsendt første bind i serien *Internationale Studier*, der redigeres af professorerne *Sven Henningsen* og *Kjeld Philip*. Det drejer sig om lektor ved Århus Universitet, mag. art. *Erik Reske-Nielsens* bog om »Det mellemste Østen«.

Ved en international studiekonference i Bologna, Italien, den 28. maj – 1. juni 1956 om europæiske integrationsproblemer, arrangeret af det amerikanske Johns Hopkins University, repræsenteredes Institutet af professor *Carl Iversen,* lektor *Erik Hoffmeyer* og cand. polit. *Erling Olsen.* I konferencen deltog repræsentanter for vesteuropæiske, amerikanske og canadiske universiteter og institutter.

Institutet har i det forløbne år haft forbindelse med følgende udenlandske institutioner, med hvilke der er udvekslet publikationer og tidsskrifter: Belgien: Institut des Relations Internationales i Bruxelles; Canada: Queens University; England: The Royal Institute of International Affairs i London, London School of Economics and Political Science, Department of Applied Economics ved Universitetet i Cambridge, The Institute of Statistics ved Universitetet i Oxford; Finland: Finlands Banks Institut för Ekonomisk Forskning i Helsingfors, Utrikespolitiska Samfundet i Helsingfors; Frankrig: Centre d'Etudes de Politique Etrangère i Paris; Holland: Institut voor internationale Zaaken i Haag; Japan: Economic Council, Government of Japan i Tokyo; Norge: Chr. Michelsens Institut for Vitenskap og Åndsfrihet i Bergen, Universitetets økonomiske Institut i Oslo; Sovjetunionen: Institut d'Economie et de Politique i Moskva; Sverige: Företagsekonomiska Forskningsinstitutet ved Handelshögskolan i Stockholm, Konjunkturinstitutet i Stockholm, Nationalekonomiska Institutionen i Lund, Nationalekonomiska Institutionen i Uppsala, Utrikespolitiska Institutet i Stockholm; Tyskland: Institut für Weltwirtschaft an der Universität Kiel; U.S.A.: Foundation for Foreign Affairs i Washington, Council on Foreign Relations i New York, Yale University Library i New Haven, University of International Relations i Los Angelses.

BIBLIOTEKS- OG REGISTRERINGSARBEJDE

Institutets bibliotek er i årets løb blevet forøget med ca. 200 bind. Avisregistraturen, som Institutet fortsat har afleveret til Det kongelige

Bibliotek, Statsbiblioteket i Århus, Landsarkivet i Odense og Universitetsbibliotekets I. afdeling (Fiolstræde), er blevet videreført således at »Berlingske Tidende« pr. 31/12 1956 er registreret indtil 1917 og »Politiken« indtil februar 1922.

Registraturen af udenlandske og danske tidsskriftartikler er videreført i sædvanligt omfang. Antallet af abonnenter er i årets løb steget fra 50 til 53.

INSTITUTETS FREMTID

Under indtryk af planerne om oprettelse af et historisk institut, af et økonomisk institut og af et institut for statskundskab og samtidshistorie under Københavns Universitet har man i styrelse og forretningsudvalg drøftet institutets fremtidige virksomhed. Overvejelserne er ikke afsluttede.

INSTITUTETS FINANSIELLE FORHOLD

Institutet har i årets løb modtaget tilskud fra staten, Tipstjenesten, Statens almindelige Videnskabsfond, Rask-Ørsted Fondet, Gentofte Kommune, Danmarks Nationalbank, Landmandsbanken, Kjøbenhavns Handelsbank og Privatbanken, samt dagbladene »Berlingske Tidende« og »Politiken«.

For disse tilskud bringer Institutet sin oprigtigste tak.